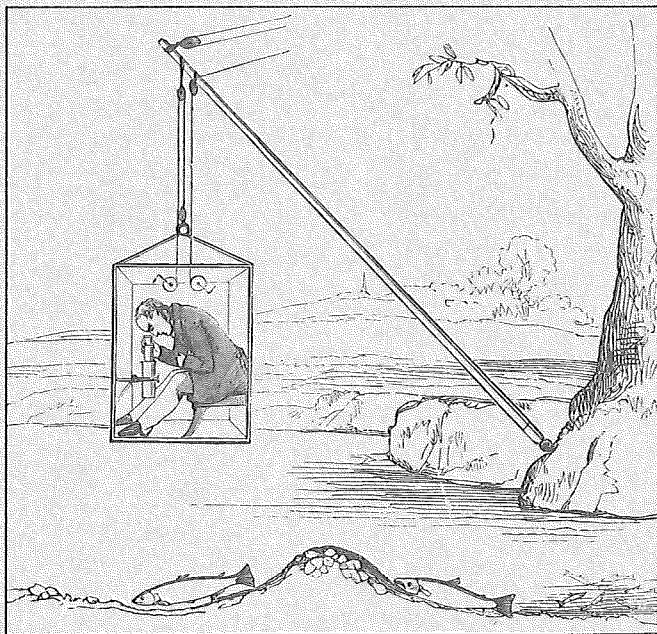

Information från

SÖTVATTENS- LABORATORIET

Drottningholm

CARL BYSTRÖM

Berättelse om fisket i åtskilliga sjöar och vattendrag inom
Medelpad och Ångermanland af Westernorrlands län.

BERÄTTELSE OM FISKET I ÅTSKILLIGA SJÖAR OCH VATTENDRAG INOM
MEDELPAD OCH ÅNGERMANLAND AF WESTERNORRLANDS LÄN

Carl Byström

FÖRETAL

Härmed offentliggöres ett hundraårigt manuskript ur Fiskeristyrelsens arkiv. Det är författat av Carl Byström, som blev fiskeriasistent vid Lantbruksakademin år 1864, samtidigt som Hjalmar Widegren blev den förste fiskeriintendenten.

Carl Byström var son till kyrkoherden i Undersåker och född på Frösö den 14 februari 1824. Han anlade en mindre fiskodlingsanläggning vid Svensta 1858 och gjorde inplanteringar av sik, t.ex. i Helgesjön, där dittills bara funnits röding och öring. Rödingen försvann ur Helgesjön som följd därav.

Efter en studieresa till utlandet på ett stipendium blev Byström förstandare för "normalanstalten" för fiskodling vid Östanbäck, Ed i nedre Ångermanälven. I anstalten som blev färdig 1865 kläcktes mindre mängder lax, sik och röding. Vid Östanbäck bedrevs även undervisning genom att elever fick praktisk handledning i hur man odlade fisk.

Carl Byström dog den 11 augusti 1875. Under de senare åren av hans verksamhet vid Östanbäck var elevantalet ringa. Han fick tillfälle till resor där han för fiskeriintendentens räkning gjorde anteckningar om fisket och dess avkastning. Widegren betonade överfiskningens risker och hans ivriga stadgeverksamhet gjorde honom känd och kritiserad bland den fiskande allmogen och därmed till förebilden för Strindbergs skildring av fiskeriintendent Borg i boken "I hafsbandet". Hans uppfattning måste ses mot bakgrunden av nödåren på 1860-talet när fisket utövades med högsta möjliga intensitet. Byström hade, liksom sina efterträdare, en otacksam uppgift i att propagera för fiskeriintendentens uppfattning om överfiskningens risker, liksom att undersöka bruket av förbjudna, småmaskiga notar.

De uppgifter Byström insamlade på de resor, som här redovisas, kan förefalla oväsentliga. Insatta i sitt sammanhang kan de dock få stort intresse för vår egen tid. Sjön Torringen i Getteråns system kan tas som exempel. Torringen är känd som rödingsjö långt ner i skogslandet - en ovanlighet. Sjön ligger 393 meter över havet, Getterån har ganska brant lopp och sik, som finns i sjön, borde knappt ha kunnat ta sig dit av egen kraft. Förfrågningar i trakten har dock visat att siken anses spontan i sjön.

Byström säger nu att rödingen 1872 hade minskat kraftigt i storlek från tidigare 3 à 4 skålpund (1,5 kg) till ett skålpund, dvs drygt 4 hekto. Siken däremot var stor, 5 à 6 skålpund, dvs 2-2,5 kg och var "ditplanterad från en sjö i Jemtland". Sikens storlek tyder på nyinplanterad sik i första generationerna eller storsik.

Nyligen gjorda undersökningar över gälräfständerna på siken i Torringen visar att den ej är storsik utan överensstämmer med "vaksiken", vid Idsjön i Gimån. Dit är det bara 15 km norrut över bergen. Vid vaktfisket har man fångat lekfisk årligen sedan drottning Kristinas tid. Befruktad rom eller lekfisk från "vakten" torde därför ha burits eller på skidor forslats upp till Torringen, kanske under nödåren i mitten av 1860-talet. Numera är siken inte så stor i Torringen som fordom. Byströms knapphändiga upplysningar har med andra ord löst ett problem som varit aktuellt i vår egen tid. De gör också rödingens framtid i Torringen mer osäker.

Gunnar Svärdson

Armsjön i Njurunda Socken, med ena ändan sträckande sig inom Helsinglands område, är en 1 mil lång sjö af $\frac{1}{2}$ mils bredd, uppfylld af holmar och uppgifves på djupaste stället vara åtminstone 150 alnar djup. Dess botten är sandig och ren med många sten- grund. Den utfaller i Bottniska wiken genom den half mil långa Galtströmmen. Wid Galtströms bruk, ett kort stycke från hafwet, är ån dämnd, så att öringen ej kan uppstiga, men Stenbit finnes deri och i sjön uppgifwas följande fiskslag förekomma: Gädda på 1 lsp och deröfwer, dock sällsynt; fås emedlertid sällan under 8 skp, Aborre 3 skp och mindre; Braxen 2, 3 à 5 skp; Mört $\frac{1}{2}$ skp och mycket mindre, Löja 4 werktum. Börsa eller Siklöja 3 werktum lång, Ål 3 à 5 skp, Lake 3 à 5 skp. Af redskap begagnas ett par notar med 9 hvarf på kvarteret i hugget; Siknät, som också begagnas för Braxen, $3\frac{1}{2}$ hvarf på kvarteret; Nät för Aborre och Mört 5 à 6 hvarf; mjärdar af tråd på träbågar 8 hvarf på kvarteret. De begagnas för Aborre; Mörten sökes ej. Ryssjor 3 à 6 hvarf på kvarteret; Långref och Drag. Folk är ej bosatt nära omkring sjön i Njurunda, men han besökes dock af en och annan person äfwensom af Helsingar och då timmerflottning här ej bedrifwes, uppgifwes fisket vara någorlunda gott. Här äro Sikrom och Sikyngel planterade åren 1871 och 1872 från Njurunda kläckningsanstalt.

Öjen, en sjö, äfwen belägen inom Njurunda Socken, $\frac{3}{4}$ mil lång och ungefär $\frac{1}{4}$ mil bred, med mestadels sten- och sandbotten. Han har ett djup af 30 famnar, men ock flera grund. Utlöper i Njurunda-elfven, $\frac{3}{4}$ mil från dess utlopp, genom en milslång å. Denna å är stenig och har närmare sitt utlopp flere qvarnar och andra vattenwerk och är sålunda stängd för fiskens fria gång. Timmerflottning har ock nu börjat i detta wattendrag, men ännu är det någorlunda fiskligt. I ån finnes stenbit och i sjön samma slags fiskar som i föregående vatten och dessutom Norsen är 3 à 4 tum lång; fås wårtiden i mjärdar med maskor finare än Börsnotarnes. Börs- eller Siklöjenotarne hafwa nemligen 17 à 18 maskor på kvarteret i Kilen, för att kunna fånga en så liten fisk som Siklöjan, hwilken här mest fås på 2 à 3 decimal-tums längd. Större Siklöjor på 6 tum kunna finnas, men äro i allmänhet sällsynta. De hafwa förminskats mer och mer, ända till 2 à 3 dec.tum. Siklöjan leker på hösten, vid Michaeli och fångas äfwen i November. Den räknas här för den bästa fisk. Med Börsnotarne, hwaraf finnes ett större antal (de kunde ej uppgifwas) fångas wårtiden äfwen Gädda, Aborre, Mört och Löja. Nät med 5 à 6 tums maskor på kvarteret och mjärdar begagnas äfwen wårtiden för Aborre. Mörten försmås, men fås ändå. Dessutom begagnas stångkrokar, refwar och drag, äfwensom Ålrefwar, Lakekrokar och Braxennät samt slutligen metkroken. Börsan kan fordom hafwa fåtts till 1 à $1\frac{1}{2}$ Tunna på hösten pr not, nu deremot mindre, så att då den ena noten det ena dygnet fått 1 fjerding, den andra noten under det andra dygnet fått ingenting. Det ena året var ej likt det andra och huru mycken fisk fångades i sjön för året, det kunde ingen uppgifwa. Temmeligen mycket folk var boende omkring sjön. I ett litet sund mellan sjön och en tjern, benämnd Tjufwen eller Tjifvarn hade Sikyngel år 1871 blifvit planteradt.

Wikarn i Attmars Socken, en $\frac{1}{2}$ mil lång sjö, har sitt tillflöde genom 2^{ne} åar, den ena kommande från Hasselsjön i Attmar och rinnande genom de mindre sjöarne, Långsjön och Lindsjön, innan den utfaller i Wikarn. Den andra kommer från en till dels inom Helsingland belägen sjö, Malungen och rinner genom sjöarne Åmingen, Gryttjen, Malstabosjön, Noren och ut i Wikarn. I Wikarn förekommer: Gädda på 17 à 18 skp, vanligen på 5 à 10, Braxen på 4 à 5 skp, Abborre på 4 skp, Mört 8 à 9 verktum, de mindre på 3 tum, Ål på 4 à 5 skp, Lake på 1 à 2 skp, Nors nätt 3 tum, Börsa eller Siklöja 1 kvarter lång. 5 notar finnas, 15 famnar långa, 4 alnar djupa, 4 à 7 maskor pr kvarter å armarna, men i Kilen 15 à 17. Braxennät äro $2\frac{1}{3}$ hvarf på kvarteret. Nät, dels gröfre, dels grannare, 4 à 7 hvarf på kvarteret. Gamla sköt köpas af Njurunda-bor för att fånga Siklöjan. Bundna med 9 hvarf på kvarteret äro de dock nästan för fina för Siklöjan. Af hälften af den något talrika befolkningen fiskas någorlunda, men hälften fiskar icke alls, och huru mycket, som fiskades i sjön för året, kunde man ej uppgifwa. Timmerflottning bedrifwes endast i en del af sjön. På ungefär enahanda sätt fiskas ock i de förenämnde mindre sjöarne. Noren, Gryttjen och Hasselsjön äro rena och temmeligen djupa, men Malstabosjön är gyttjig. Stenbit finnes något litet i sjöarne, men hufvudsakligen i åarne dem emellan.

Wikarn utgjuter sig genom en kort ström i sjön Marmen och här är Sörfors Bruk beläget, med sitt damm hämnande fiskens fria gång mellan Njurunda-elfven och sjöarne. Marmen genomflytes nemligen af Ljungan, som här är tillförene undersökt.

Lycksjön i Stöde Socken, $\frac{1}{4}$ mil i omkrets, bildar ett par mils vattendrag, som genomflyter en annan $\frac{1}{4}$ mil lång sjö, Hällsjön, och båda dessa sjöar uppgifwas vara temmeligen fiskrika. Wattendraget utfaller i Nedansjöby nedanför Stödesjön efter Ljungan. I Lycksjön finnas Gädda, Aborre, Mört och Stenbit eller öring på 2 à 3 skp och i Hällsjön Gädda, Aborre, Mört, Öring och Ål. Med nät och på krok taga många här sin vinterfisk. Vissa ställen äro djupa och botten för det mesta ren och klar.

Wiggesjön i Stöde Socken, $\frac{1}{4}$ mil Söder om Stödesjön, är väl $\frac{1}{2}$ mil lång och har i allmänhet ren botten. Här finnes Gädda på $1\frac{1}{2}$ lsp, ehuru sällsynt; vanligen fås hon på 2 à 10 skp, Aborre på 4 à 5 skp, Mört på 1 skp, Stenbit och Öring på 4 à 5 skp samt Ål på 6 à 7 skp. Vid sjön finnes endast en by. Redskapen består uti not, nät med 4 à 6 maskor pr kvarter och ryssjor med vanliga dimensionsjoner, samt uti långref, stångkrok drag och mete. Här bedrifwes timmerflottning och fisket är dåligt.

Torrningen i Borgsjö Socken och till en del i Jemtland ger upphof åt ett ca 4 mil långt vattendrag, som genomflyter Skinnsjöarne och Gissjön, innan det genom Getterån utgjuter sig i Ljungan uti Torps Socken. Torrningen är 1 mil lång och $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{8}$ mil bred. Är på ett ställe ganska djup och har föröfrigt både sandgrund och gyttjegrund. Endast en nybyggare är boende på ett långt näs i sjön. Men personer från andra trakter pläga besöka sjön för att fiska. I Torrningen finnes Röding på 1 skp numera, men fordom

på 3 à 4 skp, Öring på $\frac{1}{2}$ lsp, Sik ditplanterad från en sjö i Jemtland något litet på 5 à 6 skp; Aborre på $\frac{1}{4}$ til 5 skp, Sarf på 4 skp och mindre; deraf fås något litet i Maj månad, då Häggen blommar; Ål på högst 5 à 6 skp. Här begagnas ej nät, men nät och ref samt mete är det vanliga fiskesättet. Näten äro 4, 6 à 8 hvarf på kvarteret. För Röding begagnas dock mest wintertiden blinkmete, och berättas man förr på en vinter hafwa tagit 16 Tunnor. Nu fås mindre, dock någorlunda. Wid blinkmete kan äfwen en och annan Öring erhållas. I Skinnsjöarne, mindre sjöar, finnes gädda på 5 skp, dock mera sällsynt, men mest på 1 à 2 skp, Aborre och Mört samt små Lake, men icke Röding; Och i Gissjön, som är ca $\frac{3}{8}$ mil lång och närmare $\frac{1}{4}$ mil bred, finnes Gädda, Aborre och Mört. Getterån hyser ock något Stenbit, men som ån är stängd genom åtskilliga qvarn- och sågdammar och yttermera timmerflottning bedrifwes i det lilla vattendraget, så är fisket så wäl i ån som i sjöarne numera ganska klent.

Ofwan Borgsjösjön genomflyter Ljungan i sitt öfra lopp den S.K. Ångesjön, som är omkr. $\frac{1}{2}$ mil lång och $\frac{1}{8}$ mil bred. Här finnes Lax på 1 à 2 lsp, Öring på $\frac{1}{2}$ lsp, Sik på $1\frac{1}{2}$ skp men vanligast på $\frac{1}{2}$ skp, Harr på 1 à 3 skp, Gädda på 8 à 9 skp, Aborre högst 6 skp, vanligast $1\frac{1}{2}$ à 2 skp, Mört på $\frac{1}{4}$ à 1 mark, Id vanligast på $\frac{1}{2}$ à 1 skp, men ock några på 2 à 3 skp, Brax icke, Elritza, Stensimpa, Ål på 2 à 3 skp, men numera obetydligt. Nät, ref och metkrok äro här den enda fiskeredskapen. Men då timmerflottningen är betydlig och mycket hinderlig, har man nästan aflagt allt fiske och går blott tillfälligtvis någon gång åstad. Hälst fiskar man med svirfvel, hvarpå man äfwen kan få någon Lax. Ett stycke ofwan Ångesjön är en svårare forss, Svarfströmmen kallad, och ofvanför denne, ej långt från Ofvansjö by i Borgsjö Socken, en ännu svårare, benämnd Medskogshällan, 6 à 9 alnar hög och der Laxen, om han kommer så långt, måste i allmänhet vara stängd i sin väg.

Ett stycke ofwanför Medskogshällan är den temligen betydliga sjön Holmsjön i Hafwerö Socken, som gränsar emot Helsingland, Herjeådalen och Jemtland. Holmsjön är nära $1\frac{1}{2}$ mil lång och 1 mil på bredaste stället, men delas på ena sidan af ett $\frac{3}{4}$ mil långt näs. Dess hela omkrets upgifwes vara 12 mil. En par 3 byar och några torp äro belägna omkring sjön. En kort men bred ström för enar Holmsjön med sjön Meingen, $\frac{1}{4}$ mil lång, och vidare genom några små strömstråkar med Kyrksjön, som ca 3 mil lång och $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{8}$ mil bred, utbreder sig med båda ändar, kallade Mellerstsjön och Hafvern, åt Jemtland och Helsingland. Holmsjön är icke mycket djup och har omväxlande ler- sten- och dybotten. Öring finnes här på 8 à 10 skp, Harr på 1 à 3 skp, Gädda på 25 skp, vanligligen på 7 à 10 skp, Aborre på 3 à 4 skp, men vanligligen på 1 à 2, Mört på $\frac{1}{4}$ mark och derunder, Id på 6, men vanligligen 3 skp, Lind eller Elritza, omkring 3 verktum lång. 12 notar begagnas i sjön med 4 maskor eller hvarf på kvarteret å armarna, men 13 à 14 i Kilan. Nät 10 à 20 famnar långt, 3 och 4 hvarf på kvarteret, men för mindre fisk 5 à 6 hvarf, samt $1\frac{1}{2}$ à 2 alnar djupt. Noten brukas fram emot midsommar, näten på våren och under sommarens. Dessutom brukas långref samt ryssjor och mjärdar, som dock numera börjat afläggas. Fisket är mycket försämradt, till en del genom timmerflottningen och ingen fiskar på alfware. I Alderströmmen vid utloppet från Holmsjön har man ett ålhus, der

man förr kunde få 60 Ålar i hvarje vecka, då man vittjade, men nu knappt 5 à 10. En annan, som har ålhus i Ofvansjö, kunde fördom få ett par Tunnor Lax på våren, nu får han hvarken lax ej heller ål. I elfven nedanför Holmsjön kunde man för flere år sedan på 1 vecka meta 5 fjerdingar Harr, nu blott föga. Och i de andra sjöarne, Meingen och Kyrksjön, fiskas ännu mindre än i Holmsjön.

Selångersån, som utfaller i fjärden vid Sundsvall och högre upp kallas Suhlån, kommer från en 3 à 4 mil aflägsen skogssjö, benämnd Suhlsjön i Indals Socken. I ån föekommer i dess nedersta lopp: Gädda, Aborre, Braxen, Löja, Elritza, Ål och Lake. En och annan Lax och Öring kan vårtiden uppgå till Kofland, men stänges der af qvarndammar. Högre upp finnes Stenbit, Harr och ål, men ganska litet. Man begagnar sig här af mete o. d.

Holmsjön i Holms Socken är en 2^{ne} mil lång sjö, till bredden varierande mellan 1/4 och 1/8 mil. Botten är af åtskillig beskaffenhet och han genomflytes i vestra ändan af Ljungån, kommande från Jemtland. Fiskarterna äro Öring på 18 skp, Sik på 4 skp, Gädda på, i sällsynta fall, 1 lsp, Aborre 3 à 4 skp, Mört, Ål och Lake. Notar och nät begagnas, men föga ryssjor och mjärdar. Äfven notarne begagnas numera sällan. Söderut är sjön genom en kort å förenad med Fagervikssjön, väl 1/4 mil lång och denne åter står i nära förbindelse med den sydligare liggande sjön Leringen, hvilken är nära 3/4 mil lång och ca 1/2 mil bred. I alla 3 sjöarne äro samma fisksorter och redskapen den vanliga, men fisket är ingalunda betydligt. Temmeligen mycket folk är boende omkring sjöarne. Sågwerk finnas med dammar, hinderliga för fiskens fria gång och dessutom är timmerflottning äfwen här rådande. Leringen utgjuter sig förmedelst de små Nordanede-sjöarne och Gimån uti Ljungan vid Torpshammar. Upefter Gimån, 1/4 mil ifrån Bruket, har man tätt invid ett ålhus nu stängt för Laxen och byggt 2^{ne} tinor, för att höstetiden kunna fånga all den lax, som här uppstiger ifrån Ljungan.

Sydost om Holmsjön finnes en skogssjö, Nafvarn, väl 1/2 mil lång och ca 1/4 mil bred. Han är rik på holmar och har botten af åtskillig beskaffenhet. Genom en 3/8 mil lång å utgjuter han sig i Holmsjön. Denna sjö uppgifwes vara jemförelsevis ganska fiskrik och hit begifwa sig åtskilliga personer från skiljda trakter, för att med nät, långref, mete och drag taga till behof af fisk.

I Indalselfven, förut undersökt i sitt nedra lopp, har man ofvanför Sillre i Lidens Socken 10 st. notar för Lax och kan öfverhuvud fisket på hvarje not anslås till 50 à 60 lsp årligen. Men de närmast föregående åren hafwa varit mycket kläna fiskår; såsom bewis hwarpå en bonde uppgifwer, att då man år 1859 fick 336 lsp på en not, detta sedermera nedgått till 7 lsp, ja ända till 2 Laxar. Det innevarande är dock ett jemförelsevis godt år här uppe, ty nu fiskas en 8, 15 à 20 Laxar i dygnet med en not. Men detta fiske är dock af kort varaktighet. I år har fisket häruppe börjat de sista dagarne af Juni, andra år lærer man få börja 8 dagar före midsommar, andra åter omkring den 1 Juli.

Här i Liden är Utanedeforsen, der Siken blir stängd, och $1/2$ mil ofvanföre, i Fors Socken i Jemtland, är den s.k. Stadsforsen. Så väl i Utanedeforsen som i Stadsforsen har man tenor, som avkasta ungefär lika med noten. En quart mil ofvan Stadsforsen är Hannåsforsen och slutligen Hammarforsen nära Ragunda Kyrka i Jemtland, der Laxen är stängd.

Gådeå-ån, som upprinner i Stigsjö Socken och genomflyter en sträcka af minst ett par mil, utfaller i Jälle-fjärden, helt nära Hernösand. Denna å passerar under sitt lopp först Gussjön i Stigsjö Socken. Gussjön har steniga och rena stränder samt är på djupaste stället 40 famnar djup. Här finnes Gädda på 1 lsp, men fås mest på 1 à 5 skp, Braxen 14 skp men vanligen på 3 à 8, Mört på $1/2$ skp, Aborre på 4 à 2 skp, Löja 6 tum och mindre, Ål 5 à 6 skp, på långref fås han äfwen på 1 à 2 skp, Lake på $1/2$ à 4 skp. För Gädda begagnas ryssjor på våren och sednare på sommaren slantkrok och svirfwel. Kan man få småfisk på krok, utsättes äfwen långref för Gädda, Ål och Braxen. Katsor som äro nästan alldeles täta, nyttjas för småfisk på våren; äfwen Gäddor kunna i dem fås. För Löja begagnas katsor. Braxennät hafwa $2\frac{1}{2}$ maskor pr. kvarter. De brukas äfwen för Laxöring i Gådeå-ån. Småfisknät 5 maskor på kvarteret. Ryssjor $5\frac{1}{2}$ hvarf på kvarteret, med landgård af 4 hvarf. Efter $1/4$ mil passerar ån en annan sjö, Brunnesjön. Han är en knapp fjerdingsväg lång. Här finnas 2 notar och några nät. Notarne begagnas vårtiden, men ej sedan sjögräset wuxit till. Sedan, efter en 150 alnar lång å, möter man en sjö, kallad Långsjön i Säbrå Socken, 1 mil lång och ca $1/16$ mil bred. Han har, särdeles i yttre ändan ren och sandig botten och tillika stenig. Han har samma fisksorter som Gussjön och af samma storlek. Äfwen fisket bedrifwes på samma sätt, med 3 à 4 notar etc. men mången, som har redskap, bryr sig ej numera om att fiska, i anseende dertill att det ej lönar sig. Widare löper ån en $1/8$ mil till Nässjön i Säbrå Socken. Nässjön är $1/4$ mil lång och hälften så bred. Här bedrifwes fisket på enahanda sätt, men i mindre skala, än i Gussjön. Från Näs-sjön utrinner, $1/4$ mil lång, Gådeå-ån i hafwet. I sjelfwa ån finnes Stenbit; öring och harr gå der vårtiden upp och tagas på mete, men huru långt de kunna komma, kan slutas deraf, att i det lilla wattendraget finnas 14 dammar, hindrande fiskens gång. Dessa dammar för sågar, qvarnar, ålhus och timmer-rännor äro anlagda dels mellan sjöarne och dels närmare åns utlopp. Också försäkrade en person, att om man fiskade hela dagen i detta wattendrag, man högst kunde få ett frukostmål.

På sidan om detta wattendrag ligger Elgsjön i Säbrå Socken. Han är ca $3/8$ mil lång och $1/8$ mil bred, med både grus- och dybotten. Fisket bedrifwes såsom i föregående sjöar. Genom en å, $1/4$ mil lång, utfaller han i den ofwannämnda Långsjön. Här äro Sik och Laxöring planterade från kläckningsanstalten i Hernösand.

I Älands-fjärden i trakten af Hernösand utfaller en å, Älands-ån, $1/2$ mil lång och kommande från Stora Wigsjön i Säbrå Socken. Sjön är $1/2$ mil lång och $1/8$ à $1/16$ mil bred. Här finnes Gädda på 12 skp och derunder, Aborre på 4 à 2 skp, Mört $1/2$ à $1/8$ skp, Braxen 3 à 4 skp, Löja på 6 tum; i ån Nätting på 9 tums längd. Dessutom äro här planterade Sik, Laxöring och Röding.

Noten är här aflagd. Näten äro $3 \frac{1}{4}$ à $3 \frac{3}{4}$ à 5 hvarf på kvarteret, 15 à 16 famnar långa och 2 alnar djupa. Ryssjor hafwa 5 à 6 hvarf på kvarteret och mjärdarne äro mycket täta. Fisket är numera mycket klent. Timmerflottning bedrifwes och 2^{ne} qvarndammar finnas i ån, den ena uppe vid sjön, den andra närmare dess utlopp, så att Laxöringen ej kan uppgå längre, än ca 400 alnar.

Äfwen i några helt små sjöar, såsom Skogssjön och Bondsjösjön äro planteringar gjorda af Sik och Laxöring. Den sistnämnda sjön står genom en helt kort bäck i förbindelse med den ofvannämnda Näs-sjön.

Noraström i Nora Socken, 1 mil lång, genomrinner Norasundet och några mindre sel. Norasundet är $\frac{1}{2}$ mil lång sjö, mestadels mycket smal samt 5 famnar djup på djupaste stället. Här finnes Gädda på 1 lsp 5 skp, men sällsynt, oftast på några få skp; Braxen på 4 à 5 skp; Mört på högst 1 skp; Abborre på $2\frac{1}{2}$ à 3 skp; Id har funnits men ej nu; Siklöja sällsynt; Löja finnes, 3 à 6 tum lång. Harr och öring gå blott upp till dammet, som befinnes närmare åns utlopp i Norafjärden. Not begagnas numera ej, fiskesättet är för öfrigt det wanliga. Men, som det säges, är fisket nu högst dåligt emot förr, då man kunde få t ex 80 lsp Brax i noten på dagen. Dammet närmare utloppet af ån är säkerligen härtill en bidragande orsak.

Storsjön på gränsen mellan Nora och Skogs Socknar är en väl $\frac{1}{2}$ mil lång och $\frac{1}{16}$ à $\frac{1}{8}$ mil bred sjö. Han har dels dyig och dels sandig och stenig botten. Samma fisksorter finnas här som i Norasundet. Gäddnäten äro 4 hvarf på kvarteret, Braxennät 3 hvarf, för Abborre och Mört brukas 6 à 7 hvarf; Ryssjor 9 hvarf i fiskhuset, Mjärdar mycket täta. Fisket har mycket försämrats. Ofta får man intet. Genom en kort å, Salteå, med ett ganska tvärt fall, der tillika såg och quarn äro anlagda, faller Storsjön ut i Norasundet. I Storsjön utfaller en å, milslång och kommande från Saltsjön i Bjerträ Socken. Hon genomrinner 2^{ne} små sjöar, Grössjön och Löfsjön, och har vid utloppet i Storsjön 2^{ne} sågar och 1 quarn med dammar, som hindra fiskens gång. Saltsjön är en god quart mil så väl i längd som bredd, har klart vatten samt sten- och sandbotten, förutom ett och annat gyttjigt ställe. Endast fäbodställen finnas häromkring och främmande personer besöka någon gång sjön för att fiska. Fordom ypperligt. Nu är Ålfisket rakt slut.

Inviksån, utfallande i Ullånger-fjärden, kommer från de små skogssjöarne Långmjösjön och Kastmjösjön, hvilka förena sig i Gålsjön i Wibyggerå Socken. Härifrån rinner ån 1 mil genom de små Almsjöarne och förenar sig med en å, kommande från Stora Åkersjön. Härifrån löper den åter 1 mils väg och utfaller i Ullångersfjärden. I dessa sjöar finnes: Gädda, Abborre, Mört, Braxen, Ål och Lake, men i Gålsjön äfwen Sik. Gålsjön är störst af alla, 1 fjerdingväg lång och nästan lika bred. Börjar nu blifwa mindre fiskrik. Fisket sker med nät, drag och stångkrok. Näten äro gröfre och finare. Ryssjor brukas icke. Öring på 3 skp och Stenbit håller sig i ån, men i ån äro ock flere sågwerk, hvilka verka menligt på fisket. Ingen fisk kan uppkomma för dammarne. I Törnaån, som nedrinner i Inviksån ej långt från dess utlopp i hafwet, fångas wårtiden äfwen Harr, en 50 à 70 på dagen under en kort tid.

I den s.k. Södra fjärden utfaller en å, kommande från Stora Wammen, en sjö af $\frac{3}{8}$ mils längd och $\frac{1}{8}$ mils bredd i Wibyggerå Socken och ca 1 mil från hafwet. Här finnes Gädda, Aborre, Mört, Löja, ål och Lake. Förr fanns äfven Sik här och han togs då med not. Nu idkas blott nät- och krok-fiske. Näten äro 6 à 7 hvarf på kvarteret. Men föga fiskas. Timmerflottning bedrifwes. Här finnas 3 Sågar och nära utloppet en Tullqvarn. Laxöring och Stenbit har förr upgått mycket, nu föga. Här som annorstädes hållas de mindre sjöarne och tjernarne stängda till Juni och in i Juli månad, om så behöfwes för timmerflottningen.

Skulesjön, närmare $\frac{1}{2}$ mil lång och öfwerhufvud $\frac{1}{4}$ mil bred, är belägen i Wibyggerå Socken, nära $\frac{1}{4}$ mil från hafvet. Han utfaller i Näskefjärden, och har 50 à 75 famnars djup å djupaste stället. Har steniga stränder och är för det mesta sandig. Gädda är här öfwer pundet, men vanligen på 3 à 6 skp, Aborre 4 à 5 skp, Mört 6 à 7 tum, Ål 6 à 8 skp och mindre, Lake från $\frac{1}{2}$ skp till 8 skp, Löja. Not är 30 famnar lång, 4 alnar djup, 17 à 18 maskor på kvarteret. Nät gröfre och finare, på 4 à 7 hvarf pr kvarter, några få ryssjor och mjärdar, bundna af tråd och fästade på bågar samt med ingång från båda ändar, är den egentliga redskapen, förutom långref, ståndkrokar och drag. Lax och öring hafwa fordom gått upp i elfven; nu icke. Omkring sjön bor mycket folk. Fisket lönar sig dåligt och endast få personer gifwa sig tid dertill. Närmare utloppet är en qvarn och 2^{ne} Sågar, med dammar.

Nätraån, som utfaller i Åfjärden i Nätra Socken, tager sitt upphof från Hermansjön och Stora Rocksjön i Resele Socken och rinner sedan en 6 à 7 mil genom Skorpeds, Sidensjö och Nätra Socknar ut i hafwet. Hon upptager vattnet från Permsjön, Stuguvattnet samt Degersjön och Djupsjön i Skorped, genomflyter Bysjön och Drömmesjön i Sidensjö; den sistnämnda sjön uptager vattnet från Grättnässjön och Hinnsjön i Sidensjö samt Stora Degersjön i Sidensjö, Styrnäs och Wibyggerå Socknar; får nu namn af Nätraån och upptager vattnet från Kornsjön samt utfaller i Åfjärden. Nedanför Nätra kyrka, närmare elfvens utlopp, är ett qvarndamm, dit Lax och Laxöring samt Sik kunna uppgå. I stor-ryssjor kan man erhålla 5 Tunnor Sik och 5 à 10 Laxar. Kornsjön i Nätra är en knapp $\frac{1}{2}$ mil lång och $\frac{1}{8}$ mil bred, har dels gyttjig, dels ren botten och är 21 famnar djup. Gäddan är här på 1 lsp 7 skp, men vanligast 4 à 6 skp. Aborre 7 skp, men vanligen 2 à 3 skp och mindre. Mört 1 skp, vanligen 6 à 7 tum, Löja 5 à 6 tum, Ål 4 à 5 skp, Lake 9 skp och mest 2 à $\frac{1}{2}$ skp. I bäcken Stenbit eller foreller. Twå notar, 30 famnar långa, 7 à 8 alnar djupa, 17 à 18 hvarf på kvarteret. Nät 6 och $5\frac{1}{2}$ hvarf på kvarteret, ryssjor och mjärdar. Här uppgifwes vara någorlunda fiske, men högst få syselsätta sig dermed. Också är ån vid utloppet i Stora ån stängd både af qvarn- och sågdamm.

Högre upp, ej långt från Drömmesjön, är en swår fors, Bryngeströmmen, der en såg är anlagd och bredewid sågen en stor vattenmangel med damm.

Drömmesjön, belägen en 6 à 7 fjerdingsväg från åns utlopp, är 1/2 mil lång och 3/8 mil bred på bredaste stället och har stenig och grusig botten. Gädda på 10 à 12 skp, Aborre 2 à 1/4 skp, Mört 5 verktum, Löja, Ål 4 à 5 skp, Lake 4 à 1 skp. Folk boende rundt kring sjön, men här fiskas ickeheller af många, emedan fisket är mycket dåligt.

Grätnässjön, Hinnsjön och Stora Degersjön, hvilken sednare är 1 1/4 mil lång och väl 1/4 mil bred samt har 20 famnars djup och ren grusbotten, omväxlande med lerbotten, äro skogssjöar och besökas endast någon gång af fiskare. Dock finnes vid Stora Degersjö en Torpare, hwilken för några år sedan, i den s.k. Strupen mellan Stora Degersjö och Hinnsjön bedrifvit ett betydligt Sikfiske höstetiden, hvilket väl till någon del fortfar, men nu aftagit högst betydligt, sedan timmerflottningen började.

Bysjön, 1/4 mil lång och 3/8 mil bred, har sandbotten och är i sin helhet så grund, att man vid lågt vatten nästan kan gå deröfwer. Han har samma fisksorter som Drömmesjön och fisket är enahanda. Nedanför sjön är åter en såg med damm, hinderligt för fiskens fria gång.

Permsjön, äfven en Skogssjö, 3/4 mil lång och öfwerhufvud 3/8 mil bred, är på vissa ställen temligen djup och har rena och steniga grund. Här finnes Öring på 4 à 5 skp och mindre, Röding på ca 1 skp samt Aborre på 2 skp och mindre, äfvensom Lake. Här fiskas Röding, en och annan fjering, på hösten med nät. Ett par Bönder äro boende vid sjön.

Mo-ån i Mo Socken utfaller i Happsta-fjärden, som utgör en fortsättning af Själewads-fjärden. Här finnes Lax, Stenbit eller Forell, Gädda, Braxen, Aborre, Mört, Harr, Ål, Lake och Nors. Mo Bruk, som består af Såg, hammare och qvarn, har förr fångat Lax, men numera föga och äfven tagit Sik höstetiden med not, men äfven denne har förminskats och fås nu mest i ryssja. Han går likasom Laxen endast 1/2 mil upför elfven, till Bruket, der han är stängd. Braxen har äfven förr kunnat fås i ån, en 10 à 20 lsp, men numera så godt som intet, sedan timmerflottningen tilltagit.

Ca 1 1/2 mil från Mo Bruk når man, alt efter samma å Anundsjön i Anundsjö Socken. Denna sjö är till största delen dyig. Gädda finnes på 1 lsp 12 skp, Aborre 1/2 lsp à 16 skp, äfven 4 à 5 skp och mycket mindre, Mört 1 1/2 kvarter och mindre, Braxen på 8 à 9 skp, Ål 3 à 4 skp och mindre, Lake, Stint eller Siklöja. Not omkring 20 famnar lång, 2 à 3 alnar djup, på armarna 6 hvarf och i Kilen 10 à 12 hvarf på kvarteret, Gädtnät 4 1/2 hvarf på kvarteret, 2 alnar djupa; Aborrenät 5 1/2 hvarf på kvarteret och Mört-nät 7 hvarf; ryssjor 4 hvarf i ingången, 7 hvarf i Kilen, 3 à 4 alnar långa. Här finnas 3 notar och en betydlig mängd med nät. Noten begagnas endast på våren och, sedan man slagit höet, nät. Föröfrigt brukar man långrefwar, stångkrokar, drag, metkrok o.d. Omkring Anundsjön bo många Bönder, men endast ett par fisika någorlunda jemt. Anundsjö-wattendraget är ganska långt och kommer från en mängd små fjellsjöar i Anundsjö Socken. I allmänhet finnes i åarne mellan sjöarne Stenbit, Gädda, Aborre, Harr och något Mört; Ål och Lake, der spakå finnes.

Lomsjön i Nätra Socken, som genom en milslång å utfaller i Lung-
ångerfjärden vid Örnköldsvik, är $1/2$ mil lång och $3/8$ mil bred
samt är på djupaste stället 20 à 30 famnar; dess botten består
af lera och sand. Fiskarterna äro Gädda, öfwer pundet, Aborre
5 à 2 skp, Lake öfwer $1/2$ lsp, Mört 1 skp, Stint eller Siklöja
4 à 6 tum. Stint fiskas mest med not och sköt. De hafwa båda 8
maskor på kvarteret, då vanliga sköten hafva 9. Litet fiske.
2^{ne} Tullqvarnar finnas vid utloppet.

Bygdonssjön i Arnäs Socken är $1/2$ mil lång och $1/8$ mil bred;
har gyttje- och sandbotten, är till djupet ojemn och rinner ut
i en fjärd i hafwet. Har Gädda, Aborre, Mört, Ål och Lake. Fis-
ket är obetydligt. Närmare utloppet är en qvarn och en annan
håller på att byggas. Äfwen i Brynge håller nu en Tullqvarn på
att byggas. I tilloppet till sjön, vid Täfteå, är ock slutligen
en såg och en qvarn.

Stybbersmarkssjön i Arnäs Socken, $1/2$ mil lång och $1/16$ mil bred,
utfaller genom en å i hafwet. Han är temmeligen djup och har så
väl sand- som dybotten. På våren fiskas något Gädda, Mört och
Aborre. På hösten kan fås någorlunda med Stint i fullt wäder. Man
begagnar en liten fin not. "I hårda år är stinten helt liten,
endast ett par tum".

Skiringssjön, på gränsen mellan Arnäs och Grundsunda Socken,
utfaller genom $1/4$ mil lång å i Gideå-elfwen. Här finnes Gädda,
Braxen, Aborre, Mört, Ål och Lake. Är icke mycket djup; har sand-
botten och till en del gyttjebotten. Här fiskas obetydligt; mest
med Gädd-drag. I ån finnes Stenbit. Endast en Lapp bor wid sjön
och har hvarken not eller nät.

Lemmusjöarne i Gideå Socken, hvardera $3/4$ mil lång och $1/4$ à
 $1/8$ mil bred. Genom den 3 à 4 mil långa Husums-ån stå de i för-
bindelse med hafwet. Endast 4 à 5 byar finnas vid båda sjöarne.
De hysa Gädda, Aborre, Mört, Sik, Ål och Lake. Sommartiden drar
man not och äfven under wintern dragas lagner med ungefär 3 hvarf
på kvarteret. De bruka ock annan redskap, såsom långrefwar,
stångkrokar och gädd-drag. I elfven finnes Stenbit hela vägen.
Harr finnes ock i ån, men han är mindre än den i hafwet födda,
högst 1 skp. I utloppet af elfwen har Husum en såg, dit fisken
kan komma, men ej längre. Fisket är på det hela mycket klent.

Strinneån kommer ifrån Bålsjön i Bjärträ Socken och utfaller i
Ångermanälven. Botten dels stenig och sandig, dels gyttjig.
Bålsjön är $1/4$ mil i längd. Här finnes Gädda på 1 lsp, Aborre
5 à 3 skp och mindre. Mört, Ål och Lake. Fiskas med nät och
ryssjor, refwar och mete. I ån finnes ock Stenbit.

Lesjön i Dahls Socken utfaller genom en kort ström i Edsfjärden,
som är innersta delen af Bollsta-fjärden. Lesjön är närmare $1/2$
mil lång och $1/8$ mil bred, dyg och till en del utdikad. Wid ut-
loppet från sjön äro 2^{ne} Sågar, som såga tidigt på våren; der-
emellan äro dammarna öppnade. Fiskarterna äro Gädda, Aborre, Mört,

Braxn, Gös, Ål och Lake. Gös på 10 skp, vanligen på 2 skp. Gädda på 1 lsp och deröfwer, men vanligen 5 à 6 skp. Nät 4 maskor på kvarteret, äfven finare. Långref och drag begagnas ock. Mycket folk bo härstädes, men nästan ingen vinnlägger sig om fiske.

Walesjön utgjuter sig ock i Bollstafjärden, i Ångermanelfven, genom en å, som upptager vattnet från Löfsjön och genomrinner Forssjön och Bursjön. Walesjön är $1/4$ mil lång och $1/8$ mil bred samt dels gyttjig, dels lerig. Han har Gädda, Aborre, Mört, Ål och Lake. Ett par byar och några Torpare finnas omkring sjön. Fiska isynnerhet wårtiden och få någorlunda. De öfriga sjöarne äro mindre, men Löfsjön, der ej timmerflottning bedrifwes, är särdeles fiskrik. Den har stenstränder och sandig botten. En by finnes derwid. Fiskar temmeligen godt. Stenbit finnes i ån och vid Angsta-Sågen, i närheten af Bursjön, fångas i ett ålhus betydligt med stora ålar, en 14 à 15 stycken i wittjningen under rötmanaden. Sågdammen är ej beständigt stängd, enär man sågar blott en kort tid. I Bursjön fiskas med en not, 10 à 12 maskor på kvarteret. Wintermete tilltar. Man kan somliga dagar få 1 lsp à 25 skp gädda. Men detta mete har redan betydligt skadat fisket. Till agn begagnar man wintertiden mask.

Dämstasjön i Styrnäs Socken, $1/2$ mil lång och $1/8$ à $1/16$ mil bred, har olika slags botten, dämmes upp wårtiden för timmerflottningen och har då åtminstone 50 famnars djup. Ån, som har stenig botten och hyser Stenbit, genomrinner först den lilla Långsjön, der timmerflottning bedrifwes och sedan den tillika passerat Dämstasjön, utfaller den snart i Ångermanelfven vid Lov Sågwerk. Här finnes Gädda, Aborre, Mört, Braxen, Löja och Ål. En not finnes med 10 à 12 maskor på kvarteret. Mycket folk bor häronkring, men isynnerhet en person fiskar flitigt med långref, krok och drag. Dock är fisket här i allmänhet icke lönande. Långsjön, som är dyig och har olika djup, liknar Dämstasjön i afseende på fiskslag och fiskesätt.

Offerån rinner genom Botheå och Styrnäs Socknar och faller ut i Ångermanelfven vid Solum. En mil högre upp passerar hon Offer-sjön, en nära $1/2$ mil lång och mycket smal sjö. Botten är här ömsom stenig, dyig och lerig. Nedanföre finnes en såg och en Tullqvarn och högre upp flere qvarnar. Bland sjöarne högre upp är äfwen Gålsjön med Gålsjö Bruk, Såg och qvarn och genom Gålsjön går äfwen timmerflottning till Ångermanelfven. Man dämmer upp sjöarne och tömmer dem hastigt. I båda dessa sjöar finnes Gädda, Aborre, Mört, Ål och Lake. Man fiskar med nät, långref och drag, men får ej mycket. Endast Bruket har rättighet till fiske. Något Sik fångas dock af Djupedsboarne i medlet af October, då Siken här leker, men tidigare, i September, fås han högre upp. Harasjön, Wädersjön och Norsjön köra ock till samma wattendrag. Fisket är enahanda.

Björksjön i Öfwer-Länäs Socken är $1/4$ mil lång och hälften så bred. Han genomflytes af Björkån, hvilken kommer från de små sjöarne Ramsjön i Resele, Backsjön, Ållsjön och Tvejsjön i Eds Socken. Björksjön är sandig och ren. Han har följande fisksorter: Gädda, Aborre, Mört, Löja, Ål och Lake. Han är ej fisklig,

emedan han dämmes upp och aftappas samt i ån, närmare utloppet, äro anlagda 3^{ne} dammar, neml. för timmer, stångjernshammare och såg. Emedlertid har man en kort not med 10 à 12 hvarf på kvarteret och nät med 4 à 6 hvarf. Afkastningen är mycket ringa.

Sollefteå-ån i Sollefteå Socken bildas af många större och mindre sjöar och tjernar, deribland förnämligast Tjällsjön, Tunsjön och Knäsjön. De äro 1/2 à 1/4 mil långa och 1/8 mil breda, sand- och gyttjeaktiga samt något långgrunda. Fiskarterna äro: Gädda, Aborre, Mört, Nors, Ål och Lake. Dessa fiskar finnas dock icke i någon större mängd. Här fiskas med nät, som hafwa 4 à 7 maskor på kvarteret, med krok och på mete. Men afkastningen är mindre än liten. Knäsjön dämmes upp och aftappas, vid Tunsjön och Tjällsjön äro sågar, förutom sjelfva Bruket vid åns utlopp i Ångermanelfven, der man har dammar för både smedja och såg.

Ledingssjön i Granninge Socken, väl 1/4 mil lång, 1/16 mil bred, utrinne genom 1/2 mil lång å i Helgumssjön; 1/4 mil högre upp är Hultsjön, som genom ett smalt sund står i förbindelse med Granningesjön, hwilken tillsammans med Hultsjön utgör 1 1/2 mil i längd och har en bredd af 1/4 à 1/8 mil. Ledingssjön, som är dels gyttjig, dels sandig och fläckwis har 20 alnars djup, finnes Gädda på 2 à 5 skp och händelsewis öfwer lsp, Aborre på 6 à 7 skp, men sällsynt, oftast på 1/4 à 1 skp, Mört 1/4 skp, Löja, Siklöja eller Rabbosce i Granningesjön 2 à 3 tum, i Ledinge en 6 tum, Ål 4 à 5 skp och Lake. Mellan Ledinge och Helgumssjön finnas ock Stenbit och Harr på 2 à 3 skp. Öring kan ej komma upp för ett damm vid utloppet af ån. Har förr gått upp till Granningesjön.

Granningesjön, som har på sina ställen betydligt djup, ända till 50 à 60 famnar, har samma fisksorter som Ledingssjön. Ett par stycken mindre notar hafwa 30 à 40 famnars längd och 3 alnars bredd, och en större på 50 à 60 famnars längd med 4 à 6 maskor på kvarteret å armarna ock 17 à 18 i Kilen. Nät 5 à 7 hvarf på kvarteret. S.K. Tinor, som begagnas i Ledingssjön på våren, äro 3/4 aln vida och tillverkade af 8 spröt med garn utanpå och med 8 hvarf på kvarteret. Ryssjor och trädmjårdar begagnas icke. Föröfrigt brukas reffvar, stångkrokar, drag och svirfvel. Men fisket lönar sig ej numera. Fordom kunde man på 1 dag under leken få 3 säar fulla, nu på 2 à 3 år 3 Kannor eller intet. Granningesjön har nemligen nu timmerflottning och sjön dämmes upp på våren. Det är 14 à 15 år sedan timmerflottningen här börjades.

Helgumssjön i Helgums Socken är 1 1/4 mil lång, 1/8 mil bred och har 25 famnars djup på djupaste stället, men äfven grund och sandbotten. Han genomflytes af södra grenen af Ångermanelfven. Fiskarterna äro: Lax som högst sällan fås; påstås kunna gå upp till Nässjöforsen i Ramsele; Sik på 3 à 4 skp, Harr på

3 à 4 skp och mindre; Gädda på 1 lsp 18 skp händelsevis, eljest mycket mindre; Aborre 4 skp och mindre, Mört 1/2 skp; Id 6 à 8 skp, vanligen 1 à 2 skp men mycket sällsynt, Ål 4 à 6 skp, Lake 1/2 lsp - 3 à 4 skp. 3 nötter begagnas 25 à 30 famnar långa, 6 och 4 alnar djupa samt 5 à 6 hvarf på kvarteret. Nät 3 à 5 hvarf på kvarteret, 10 à 15 famnar långa. Långref brukas vårtiden. På 100 Krok kan fås en 10 fiskar, Lake inberäknad, men ofta nog intet.

Östanbäck den 14 October 1872.